

Vragen en antwoorden

Webinar 'Taalrijke omgeving stimuleren kinderopvang en JGZ'

maandag 30 januari 2023

Vragen over laaggeletterdheid:

- **Zijn in laaggeletterde gezinnen meestal beide ouders laaggeletterd?**

Wetenschappelijk kan ik deze vraag niet beantwoorden. De aanname is dat je vaker te maken zal hebben met een gezin waarin beide ouders laaggeletterd en/of laagtaalvaardige zijn. Het opleidingsniveau en de SES (Sociaal Economische Status) zijn vaak een goede indicator.

- **Wat is het verschil tussen laaggeletterdheid en laagtaalvaardigheid?**

Je bent laagtaalvaardig als je de taal niet of nauwelijks beheerst. Je spreekt alleen van lage taalvaardigheid met betrekking tot anderstaligen. Laagtaalvaardigheid en laaggeletterdheid kunnen met elkaar verweven zijn, maar zijn twee verschillende zaken. Zo is bijvoorbeeld een hoogleraar uit Groot-Brittannië hoog taalvaardig in het Engels, maar laagtaalvaardig in het Nederlands. Een migrant uit Eritrea die geen onderwijs genoten heeft, nauwelijks kan lezen en schrijven in de eigen taal en nu begint met Nederlands leren, is zowel laaggeletterd in de eigen taal en het Nederlands als laagtaalvaardig in het Nederlands.

- **Hoe herken je laaggeletterde ouders en kinderen?**

Voor het herkennen van kinderen met een taalachterstand hebben we vanuit Stichting Lezen en Schrijven geen richtlijnen. Heb je het vermoeden dat het kind een taalachterstand heeft, verwijst dan door of neem contact op met de jeugdgezondheidszorg. Indien nodig kunnen zij verwijzen naar logopedie of een kind bijvoorbeeld een VVE-indicatie geven.

Een laaggeletterde ouder kun je herkennen aan:

- Een ouder stelt (bijna) nooit vragen.
- Formulieren zijn niet compleet ingevuld.
- Afspraken worden niet opgeschreven (geen pen mee).
- Maakt geen gebruik van de digitale dienstverlening van de school.
- Komt niet op ouderavonden.
- Heeft geen e-mail of beantwoordt geen e-mail.
- Kan online lessen niet volgen.
- Vermijden van lees- en schrijfsituaties.

- **Hoe maak je laaggeletterdheid bespreekbaar?**

Het bespreekbaar maken bij ouders is niet altijd even gemakkelijk en kan ook heel spannend zijn. Daarom adviseren wij ook altijd eerst de workshop

'Bespreken van Laaggeletterdheid' te volgen. Dit bieden wij voornamelijk aan via het lokale taalnetwerk. Wij kunnen je helpen de juiste contactpersoon te vinden bij jou in de buurt. [Hier](#) vind je meer informatie over de workshop.

- **Spreek je ook van laaggeletterdheid als Nederlands niet de moedertaal is maar de 2e taal?**

Mogelijk ben je dan niet laaggeletterd, maar laagtaalvaardig in het Nederlands. Dat hangt af van het taalniveau in de moedertaal. Je bent laagtaalvaardig als je de taal niet of nauwelijks beheerst. Je spreekt alleen van lage taalvaardigheid met betrekking tot anderstaligen. Laagtaalvaardigheid en laaggeletterdheid kunnen met elkaar verweven zijn, maar zijn twee verschillende zaken.

- **Geldt dit dan ook echt voor ouders die de Nederlandse taal niet beheersen?**

Ouders die de Nederlandse taal totaal niet beheersen en wel al langere tijd in Nederland zijn, zijn naar alle waarschijnlijkheid laaggeletterd in hun moedertaal, waardoor zij extra moeite hebben een andere taal te leren.

- **Hoe communiceer je het beste met laaggeletterde ouders?**

Het belangrijkste is in ieder geval om zo goed mogelijk vanuit vertrouwen en gelijkwaardigheid met de ouders in contact te blijven. De ouderbetrokkenheid speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van het kind. Wel kunnen we adviseren over eenvoudige communicatie. Kijk [hier](#) voor meer informatie en lees het kennisblad.

- **Als ouders zich schamen, hoe kan je hier dan toch voorzichtig een stap in zetten, vanuit de peuteropvang?**

Hiervoor verwijst ik naar de workshop hierboven: 'Bespreken Laaggeletterdheid'. Je kunt altijd voorzichtig benoemen wat je waarneemt, zoals: "Ik zie dat je moeite hebt met het inschrijven voor het oudergesprek, klopt dat? Heb je dat vaker? Hoe kan ik je helpen? Zou je beter willen leren lezen en schrijven?"

- **Wat is het verschil tussen laaggeletterdheid en analfabetisme?**

Het verschil tussen een analfabeet en een laaggeletterde is dat een laaggeletterde wel kan lezen en schrijven, maar dit niet goed genoeg kan om volwaardig te functioneren in de samenleving. Een analfabeet kan helemaal niet lezen en schrijven.

- **Ben je laaggeletterd als je dyslectisch bent?**

Hoewel dyslexie ook letterlijk betekent dat iemand beperkt kan lezen, zijn dyslexie en laaggeletterdheid niet hetzelfde. Dyslexie is namelijk een

hersenaandoening, waarbij de samenwerking tussen twee hersengebieden niet goed gaat, waardoor iemand niet goed kan lezen en schrijven.

- **Hoe communiceren we met laaggeletterden als we niet iedereen persoonlijk kunnen spreken? Vaak sturen we bijvoorbeeld informatie in een nieuwsbrief. Het is bijna altijd geschreven taal, hoe bereikt de informatie laaggeletterden?**

In het algemeen is het goed om bewust te zijn van hoe je als organisatie schriftelijk communiceert. Helpend daarbij kan zijn [Taal voor allemaal](#), een methode die informatie voor iedereen passend maakt zodat zoveel mogelijk mensen je boodschap begrijpen én zich aangesproken voelen door de vormgeving. Met het programma [Klinkende taal](#) kun je toetsen of je teksten helder zijn en krijg je tijdens het schrijven al verbetertips.

Vraag over tweetalig opvoeden:

- **Stel je bent als NT2 ouder opgegroeid, maar je beheert zelf de Nederlandse taal goed. Je wilt je eigen kind tweetalig opvoeden. Hoe pak je dit op de juiste manier aan?**

Tweetalig opvoeden kan op twee manieren: simultaan of successief. Daarbij is het belangrijk dat een van de ouders de tweede taal perfect beheerst. Een kind dat tweetalig wordt opgevoed leert namelijk door te luisteren en te doen. Zie ook de [website van Ouders van nu](#) met mooie tips. [Hier](#) vind je ook hele mooie voorbeelden.

Vragen na de presentatie van Saskia ten Houten van Stichting Lezen en Schrijven:

Voor alle algemene vragen over 'Voor jou en je Kind!' verwijzen we graag door naar de [website](#).

- **Wordt dit aangeboden vanuit de kinderopvang en wie biedt de training aan? De Pedagogisch medewerker?**

Dat kan, kan ook in samenwerking met getrainde vrijwilligers bijvoorbeeld.

- **Is dit ook iets voor twee of zelfs drie talige kinderen? Of buitenlandse ouders?**

Meertaligheid is geen probleem, het richt zich wel specifiek op laaggeletterde ouders en daarmee dus op het voorkomen dat hun kind ook opgroeit tot laaggeletterde volwassenen.

- **Het is mij nog niet duidelijk wie die training voor jou en je kind geeft, wie financiert dit etc? Zijn dit vrijwilligers die een train de trainer training volgen?**

Vooralsnog is het materiaal en de training gratis, we zitten nog in een pilotfase, maar zijn bezig met een lidmaatschap structuur.

- **In welke delen van het land zit stichting lezen en schrijven?**

In heel Nederland. Vind [hier](#) de adviseur bij jou in de regio.

- **Hoe kom ik in contact met Saskia ten Houten?**

Via saskiatenhouten@lezenenschrijven.nl

- **Is het programma ook geschikt voor ouders die de Nederlandse taal niet goed machtig zijn?**

Ja, maar de ouders moeten we minimaal een mondeling taalvaardig zijn op A2 niveau.

- **Geldt de cursus alleen voor VVE locaties of ook andere locaties?**

De cursus is echt gericht op laaggeletterde ouders, maar niet specifiek alleen voor de VVE.

- **Hoe vaak per jaar wordt zo'n cursus aangeboden?**

Dat gaat in overleg.

- **Wat zijn de kosten om dit programma aan te bieden in de kinderopvang?**

Vooralsnog is het gratis, zie antwoord eerder gegeven.

-

- **Worden de trainingen online gegeven? En hoe kan je verwijzen?**

Training aan de vrijwilligers en professionals kan online, bijeenkomsten met ouders zijn fysiek.

- **Is een cursus voor pm-ers ook mogelijk?**

Ja.

- **Is het de bedoeling dat de pm-er zelf de cursus geeft of huur je iemand in vanuit de Stichting? Of is er een mogelijkheid tot train de trainer?**

De cursus voor ouders kan door de pm'er zelf, maar ook voor de getrainde vrijwilliger gegeven worden.

- **Is de cursus in alle gemeenten te volgen door ouders?**

Ja, indien deze training door de gemeente, liefst in samenwerking met een school of kinderopvang wordt aangevraagd.

- **Kinderen met Nederlands als tweede taal, kunnen die ook bij jullie terecht? Zijn dus niet echt laaggeletterd in hun eigen taal maar wel in de Nederlandse taal.**

Als het kind verder een rijk taalaanbod aangeboden krijgt, zij het in een andere taal, dan is dit niet geschikt. Er zijn andere programma's om de woordenschat te vergroten.

- **Hoe is het programma gepromoot bij ouders en zijn ze zover gekomen om eraan deel te nemen? Vaak is er sprake van schaamte bij ouders en vinden ze het moeilijk om te onderkennen dat ze hulp nodig hebben...**

Het aanbod wordt gepromoot door de aanbieder school of kinderopvang. Het richt zich natuurlijk op de ontwikkeling van het kind - dat vinden alle ouders belangrijk - het richt zich in eerste instantie niet op de basisvaardigheden van de ouder.

- **Is de taal voor thuiscursus een pakket wat je aan kan vragen?**

Materialen zijn vooralsnog gratis te bestellen, als voorwaarde stellen we wel dat er een training is gevolgd.

- **Zijn er ook folders, zodat pm-ers dit mondeling kunnen toelichten, meer houvast hebben over de uitleg van het programma?**

Dit kunnen we in samenspraak afstemmen, maar eerst moet er een plan voor uitvoering komen en de training worden gevolgd.

- **Richt Stichting Lezen en Schrijven zich nu op professionals of ook direct op ouders?**

Stichting Lezen en Schrijven richt zich op de professionals en/of vrijwilligers, zodat zij de cursus zelfstandig met ouders kunnen doorlopen.

- **Hoe verhoudt dit programma, wat Saskia benoemde, zich tot Bereslim?**

'Voor jou en je kind!' is een cursus voor ouders van peuters, kleuters en kinderen op de basisschool. Tijdens de cursus leren ouders de taalvaardigheid van hun kind te stimuleren. Bereslim is een aanbieder van digitale prentenboeken. Digitale prentenboeken stimuleren spelenderwijs de taalontwikkeling van kinderen doordat ze de woordenschat en het taalbegrip vergroten. Bereslim kan

dus een product/middel zijn waar je ouders naar kan verwijzen in het kader van de taalstimulering.

Vragen na de presentatie van Denise Bontje:

- **Wat is stay and play precies?**

Stay en play is eigenlijk niets anders dan dat je ouders uitnodigt om op de groep te blijven en mee te kijken en spelen. Als pm'er geeft het je de kans om te zien hoe ouders en kinderen samen spelen en praten. Daarnaast kun je ouders inspireren door wat jij met de kinderen doet en hoe jij met hun kind praat.

- **Hoe kun je ouders motiveren voor stay & play (spel inloop)?**

Het antwoord op deze vraag bestaat niet. Hangt ook van ouders af. Daarom: durf te experimenteren en kijk wat werkt! Wat gebeurt er als een kind zelf iets heeft uitgezocht om te spelen met papa of mama? Wil een ouder dan wel komen? Vraag ouders naar een goed moment (juist vroeg of juist einde van de dag). Laat ouders zien wat jullie op kdv hebben gedaan en nodig ze uit om het ook eens samen te komen doen?

- **Is het mogelijk om deze uitleg van kansen grijpen (wellicht dit opgenomen stukje) mee te kunnen nemen naar een vergadering, zodat we dit aan onze pedagogisch medewerkers kunnen laten zien en dan er een gesprekje over houden? Wij coachen hier ook op, maar dit was een mooi stukje voor de dialoog.**

Een heel leuk idee om samen met collega's het webinar terug te kijken. Je kunt het stopzetten waar je wilt en het zo gebruiken in intervisie en coachingsmomenten.

- **Hoe herken je het verschil tussen een taalontwikkelingsachterstand en -stoornis?**

Bij een taalstoornis verloopt de taalontwikkeling ondanks een gemiddelde intelligentie en een gemiddeld gehoor anders dan verwacht. Als er sprake is van een (vermoeden van een) taalstoornis bij een meertalig kind, komt de stoornis in beide talen voor. Bij een taalachterstand is er sprake van te weinig taalaanbod in een of meerdere talen. Bij een taalachterstand bij een peuter wordt er bijvoorbeeld aangeraden om naar de peuterspeelzaal te gaan om middels extra Vroege Voorschoolse Educatie (VVE) een rijker taalaanbod aan te bieden. Het verschil staat mooi uitgelegd op de [website Taalreis](#).

- **Zijn er tips over hoe om te gaan met selectief mutisme?**

Selectief mutisme is een zeldzame angststoornis waarbij kinderen in bepaalde situaties niet spreken. Naar schatting komt het bij één tot zeven op de duizend kinderen voor. Omdat de aandoening zo zeldzaam is, is het moeilijk om gespecialiseerde hulp te vinden. Op de [website van Kenniscentrum KJP](#) vind je meer informatie over de methode 'Spreekt voor zich' voor kinderen van vier tot acht jaar met selectief mutisme, hun ouders, leerkrachten en behandelaren.

Informatie over Bereslim:

Bereslim biedt geanimeerde prentenboeken voor kinderen vanaf ca. 1,5 a 2 jaar. Voor de kinderopvang is er een betaalde inlog. Het is zeker goed de geanimeerde prentenboeken in te zetten naast de gewone prentenboeken. Uit onderzoek van de Universiteit Leiden blijkt dat kinderen door het (herhaald) kijken in (totaal) circa een half uur 5 a 6 nieuwe woorden leren ten opzichte van 3 woorden per dag. Dat komt onder andere door de kracht van herhaling (kinderen kunnen het verhaal meerdere keren achter elkaar bekijken), maar vooral ook omdat de betekenis van woorden meteen duidelijk wordt door de combi tussen gesproken tekst en de animatie etc. Ik denk dat het goed is om te vermelden dat je als kinderopvang ouders kunt verwijzen naar de bibliotheek op dit vlak. Als kinderen lid zijn van de bibliotheek (gratis), kunnen zij ook gratis gebruik maken van Bereslim, geanimeerde prentenboek op schoolTV en de verhalen die worden voorgelezen in De Voorleeshoek. [Bereslim](#) heeft de mogelijkheid om boeken aan te bieden in het gezin zelf. Er is een goed [onderzoek](#) beschikbaar gedaan in Dordrecht.

Tips voor de BSO:

- **Misschien hebben jullie nog wat tips voor op de bso? Aangezien de tijd dat kinderen aanwezig zijn daar korter is dan wanneer ze op het kinderdagverblijf zijn, maar waar de taal ook zeker belangrijk is. Dit is alleen een andere leeftijdsgroep dan wat we vanavond zagen.**

Op de BSO geldt eigenlijk hetzelfde. Juist de korte en spontane momenten aangrijpen om kinderen rijke taal aan te bieden. Aan de ene kant dus verwoorden wat je doet of ziet onderweg of vragen wat kinderen juist op school hebben gedaan in plaats van stil te staan wachten tot jullie compleet zijn. Maar je kunt ook een taalmoment creëren door vragen in een pot te stoppen en bij het eten en drinken na school even te praten over de vraag van de dag. Je kunt daar aan het einde van de dag nog eens op terugkomen. Tip: doe daar niet alleen ja / nee vragen in, maar juist iets waar je een mening over kunt hebben. Ook tijdens het sporten kun je uitleg geven, verwoorden wat je ziet of een kind uitdagen de commentator te zijn bij het voetbalwedstrijdje. Dat hoeft niet lang te duren. Het gaat juist om de korte momenten. Grijp die kansen!

Vragen over de opvang/kinderen:

- **Hoe en waar horen de kinderen van zwijgzame ouders die circa 615 woorden per uur?**

Het gaat er vooral om dat deze ouders geen gesprekken voeren met kinderen en dat wat ze zeggen geen rijk taalaanbod betreft. Dat wil zeggen weinig variatie in de woorden die gebruikt worden. Het kind hoort dus vooral de dingen die moeten gebeuren of die een ouder tegen de partner of andere ouder of kind zegt.

- **Kunnen baby-kindergebaren ook bijdrage aan de taalontwikkeling? Ze kunnen het dan eventueel niet zeggen maar wel gebaren.**

Baby-kindergebaren geven kinderen wel handvatten om te kunnen 'zeggen' wat je bedoelt op jonge leeftijd. Vooral fijn op het moment dat kinderen de woorden nog niet hebben om aan te geven hoe hij/zij zich voelt, of dat hij/zij trek heeft etc. Daarnaast is en blijft het belangrijk om gesproken taal te blijven aanbieden en kinderen uit te dagen die woorden te gebruiken.

- **Als een kind van 2 niet reageert op de vraag en je hebt dit herhaald, moet je dit dan zo laten of kan je meer doen?**

Kijk naar het kind. Reageert een kind niet omdat hij/zij je niet begrijpt, de woorden niet heeft om te reageren of vanuit desinteresse? Dit bepaalt wat je doet. Woorden aanreiken, uitleggen of (als het niet urgent is) een ander moment pakken.

- **Het is toch ook belangrijk om just compact te praten en niet teveel in lange zinnen te praten?**

Vanzelfsprekend is de taal die je bij peuters gebruikt anders dan de lange zinnen met moeilijke woorden die bij het journaal of een presentatie voor volwassenen worden gebruikt. Als het te moeilijk is, gaat het over het hoofd van kinderen heen en begrijpen ze het niet. Maar te eenvoudig of babytaal gebruiken is ook niet goed. Bied een rijk taalaanbod aan. Gebruik verschillende woorden. En zit daar een moeilijk woord bij, leg het dan terloops uit, dus tijdens het praten. Kijk vooral naar de kinderen met wie je praat. Begrijpen ze wat je zegt?

- **Is het ook goed om tijdens vaste momenten als in de kring aandacht te besteden aan de dagen van de week en het weer bijvoorbeeld?**

Zeker doen. Dat hoeft niet schools, maar als je elke dag benoemt welke dag het is, kun je na een tijdje ook aan een kind vragen welke dag het is of in een kort gesprek praten over het weer van die dag. Zie het als een praatje van de ochtend.

- **Ik merk dat ze bij ons vaak prentenboeken ook aanzetten op de tablet om te kijken, hoe staan jullie daar tegenover?**

Dat ligt eraan... Geanimeerde prentenboeken van Bereslim kunnen een bijdrage leveren aan de woordenschat en verhaalbegrip van kinderen, maar de combinatie met zelf voorlezen blijft belangrijk. Daarbij ook goed als je er als pm'er bij zit. Kortom: zet je het doelgericht in en pas je zelf interactievaardigheden toe, dan is het zeker goed naast spel, voorlezen etc. Maar zeker niet doen zodat je 'even je handen vrij' hebt.

- **Is het beter om kleine kinderen aan te spreken in hun moedertaal of in het Nederlands?**

In je eerste taal :-) en werk je als pm'er dan op de groep Nederlands, maar prima om eigen taal te gebruiken als een kind je niet begrijpt.

- **Ik praat heel veel op de groep. Soms denk ik wat vertel je ook weer veel. Kan dit ook teveel zijn bijvoorbeeld tijdens het fruitmoment? Ik denk dan: een kind moet ook de mogelijkheid krijgen om te antwoorden.**

Het antwoord wordt al gegeven: het draait om balans. aan de ene kant voldoende (en vooral rijk) taalaanbod geven, maar ook ruimte bieden aan kinderen om zelf te praten. Stel dus een variatie aan gesloten én open vragen, laat een stilte vallen etc.

- **We houden bij jonge kinderen een reactietijd van ongeveer 15 seconden aan. Is de reactietijd van een kind wat nog niet zo taalvaardig is langer? Waar moeten we op letten?**

Kijk vooral naar een kind. Begrijpt het kind wat jij zegt/vraagt? Is het bezig een antwoord te bedenken? Zoekt het naar woorden? Soms is langer nodig. We hoeven niet alles in te vullen als volwassenen.

- **Hoe stimuleren we kinderen die angst hebben om taal te gebruiken?**

Zorg vooral voor een veilige situatie. Laat merken dat er geen goed of fout antwoord is. Zegt een kind vachwage ipv vrachtwagen of blooteram ipv boterham, zeg dan niet "Nee, dat is niet goed", maar bevestig het kind. Dat is een vrachtwagen inderdaad. Door het te herverwoorden geef je nieuwe input waar een kind iets mee kan. Maak een praatje een-op-een en niet in de grote groep. Zo zijn er meerdere dingen om een veilige sfeer te creëren. Onderzoek en ervaar wat werkt.

- **Wat adviseer je t.a.v. het voorlezen bij ouders die de thuistaal goed beheersen en het Nederlands nog beperkt? Hoe maak je de thuistalen van de kinderen zichtbaar en hoorbaar in de groep?**

Geef ouders de tip om thuis in eigen taal verhalen te vertellen of een prentenboek in de eigen taal te lezen. Bij bibliotheken zijn steeds meer prentenboeken in verschillende talen beschikbaar. Informeer naar de mogelijkheden. Kijk ook eens op www.prentenboekeninalletalen.nl. En wil je dat kinderen het verhaal in het Nederlands horen? Verwijs dan naar Bereslim, De Voorleeshoek of geanimeerde verhalen op SchoolTV. Wees specifiek en kijk of het boek dat je voorleest ook op een van deze aanbieders beschikbaar is.

- **Wat doe je met kinderen, die alsmat overal doorheen blijven praten? En het lukt niet om het kind te leren om te luisteren.**

Bij leren praten hoort ook leren luisteren. Betrek het kind, geef het de juiste aandacht (positief) en zet juist dit kind naast je en vertel dat jullie samen gaan luisteren naar een ander kind of een andere pm'er. Geef daarnaast ruimte om wel iets te zeggen.

- **Door corona is het een gewoonte geworden om ouders afscheid te laten nemen aan de deur omdat het rust biedt, zo krijg je als pm niet genoeg inzichtelijk hoeveel taal ouders bieden aan hun kind, hoe wenselijk is deze ontwikkeling?**

Hier hebben wij (nog) geen onderzoek naar gedaan. Zoals al eerder genoemd, het contact met de ouder is heel belangrijk ten aanzien van de ouderbetrokkenheid en de ontwikkeling van het kind. Kijk of je andere momenten van contact kunt realiseren met ouders.

Vragen na de presentatie van Ietje Corman:

- **Vanuit welke basis gingen ze Igor helpen?**

Vooraf vanuit veiligheid en vertrouwen naar samenspel om van daaruit gesproken taal in te zetten. Hiervoor was het nodig dat ze eerst zagen hoe Igor probeerde te communiceren en contact te maken. Doordat ze dit nu niet meer als "lastig gedrag" zagen konden ze hem beter begrijpen.

- **Dit motherese praten is ook belangrijk maar kan dit dan ook ingezet worden door professionals?**

Ja zeker, door vooral veel rust en ruimte voor het kind te nemen. Wanneer je je realiseert dat met name je mond interessant is, wordt dat al iets makkelijker. Daarnaast is het van groot belang dat je de beurten goed verdeelt,

tijd geeft voor het kind om te kunnen reageren, intonatie gebruikt en goed luistert.

- **Is behandeling altijd van belang of komt het langzaam aan vanuit veiligheid vanzelf op gang? En wat betekent dit voor de start op de basisschool?**

Behandeling is denk ik niet het juiste woord in deze. Stap één is zien hoe het kind wel communiceert en waar de behoeftes in ondersteuning liggen. Van daaruit kunnen er volgende stapjes worden gezet. Goed kijken, proberen te begrijpen, toevoegen en weinig vragen stellen. Een taal aanleren mag nooit spannend zijn.

- **Hoe maken we professionals meer bewust van het verschil tussen thuistaal en schooltaal? En aansluitend hierop het belang van rijke schooltaal bij het versterken van de ontvankelijkheid voor speel-leer impulsen van jonge kinderen, bij hun leefwereld verkenning.**

Op de eerste plaats is erkenning van de thuistaal nodig. Pas wanneer professionals het belang daarvan inzien kunnen zij er werkelijk mee aan de slag. Hiervoor is het nodig dat de professionals op de hoogte zijn van wat de thuistaal is en hoe het kind die gebruikt. Er wordt vaak vanuit gegaan dat als kinderen meertalig zijn ze dan minder begrijpen. Dat ze onder hun ontwikkeling worden aangesproken omdat ze de Nederlandse taal niet spreken. Een ander misverstand is dat er vaak gedacht wordt dat kinderen de Nederlandse taal niet beheersen, omdat ze niet praten. Maar als je vraagt: wil jij even mijn beker op het aanrecht zetten? En dat kindje gaat het gewoon doen, nou dan kan je zeker zeggen dat het kindje de Nederlandse taal beheerst. Daarvan zijn ze zich niet bewust. Als je dat aanreikt gaan er deuren open. Als kinderen onder hun niveau worden aangesproken haken ze af en blijven ze in die cirkel zitten. De drang om te gaan praten is er dan ook niet. Dus om daarop aan te sluiten, dan gaat het kind gewoon aansluiten. Het heeft alles te maken met welbevinden en veilig voelen op de groep. Heel veel meertalige kinderen voelen zich niet veilig. Want als je het niet begrijpt, je niet begrepen wordt of je wordt niet serieus genomen dan is het heel lastig. Andere kinderen gaan het overnemen, die hebben heel snel door: hee dat is een bijzonder kindje.

Een positieve kijk op meertaligheid, oftewel het erkennen van en een plaats geven aan de thuistaal, door pedagogisch medewerkers en leerkrachten zorgt voor een hoger welbevinden, zelfvertrouwen en identiteitsontwikkeling bij kinderen (Hulpia & Peleman, 2022; Isçi, z.d.; Van Avermaet et al., 2016). Een positieve houding ten opzichte van het kind, zijn taal en achtergrond zorgt ervoor dat het kind voelt dat hij welkom is en er mag zijn (Steffens, 2020). Hierdoor zal hij zich veilig en op zijn gemak voelen, wat vervolgens weer de betrokkenheid

positief beïnvloedt (Isçi, z.d.). Wanneer het kind een hoog welbevinden heeft, zal hij meer open staan voor het taalaanbod en ontlokken ze meer taal. Naast het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling draagt positief omgaan met meertaligheid ook bij aan de cognitieve ontwikkeling. Wanneer een kind een goede ontwikkelde moedertaal heeft, zorgt dit voor een goede basis voor het leren van andere talen, in dit geval het Nederlands (Hulpia & Peleman, 2022). De kennis en cognitieve vaardigheden die al ontwikkeld zijn in de moedertaal kunnen ingezet worden tijdens het leren van de tweede taal (Kind en Gezin, z.d.). In de praktijk is er niet altijd aandacht voor het verschil tussen thuistaal en schooltaal terwijl het verschil er wel degelijk is, ook bij de jongere kinderen. Het kan zijn dat het woordgebruik en zinsbouw op school moeilijker is dan in de thuissituatie maar er worden ook andere woorden gebruikt die specifiek zijn voor school. Er komen andere onderwerpen op school aan de orde dan in de thuissituatie. Dit kan voor ouders/opvoeders lastig zijn als je een kind wil helpen in schoolse zaken maar de schoolse termen zijn niet bekend of niet bekend in de taal die op school gesproken wordt. De schooltaal is wel enorm belangrijk om specifieke zaken en lessen op school te kunnen begrijpen. Vaak gaat het om inhoud die thuis niet als vanzelfsprekend aan de orde komen. Voor de kinderen zou het helpend zijn als de thuistaal gebruikt mag worden in de schooltaal. Dat is toch de taal die het beste beheerst wordt, waarop gebouwd kan worden. Door ruimte te bieden aan de thuistaal op school en in de opvang, kan het kind terugvallen op de eerder verworven kennis in de moedertaal wanneer hij nieuwe schoolse vaardigheden leert. Wanneer het op school bijvoorbeeld over de kleuren gaat en hij de kleuren al eerder geleerd heeft in de thuistaal, hoeft hij de kleuren niet opnieuw te leren maar enkel de Nederlandse woorden eraan te koppelen. Op deze manier wordt de thuistaal een hulpmiddel die ervoor zorgt dat een kind de schoolse kennis en vaardigheden ook in het Nederlands kan interpreteren, verbinden en verwerken en er betekenis aan kan geven. Helaas wordt deze mogelijkheid in de praktijk nog niet vaak ingezet.

Middels beeld coaching kun je de verschillen in taal samen herkennen maar vooral ook bij de kinderen ontdekken of de schooltaal "aankomt". Wordt de taal bij de kinderen in de zone van de naaste ontwikkeling aangeboden en opgebouwd in moeilijkheidsgraad? Daarnaast is het ook belangrijk dat ouders meegenomen worden. Zij hebben een belangrijke rol in het aanbod van de thuistaal en om de thuistaal verder uit te breiden in complexiteit.